

sheriayamungu.org

Kiambatisho 3: Tzitzit (Vishada, Nyuzi, Kamba)

AMRI YA KUKUMBUKA AMRI

MAELEKEZO KUHUSU TZITZIT

Amri ya tzitzit, iliyotolewa na Mungu kupitia Musa wakati wa miaka 40 ya kutangatanga, inawaagiza wana wa Israeli — wawe wazawa au watu wa Mataifa — watengeneze vishada (tzitzit) kwenye ncha za mavazi yao na waweke uzi wa buluu miongoni mwa vishada hivyo.

Ishara hii ya kimwili hutumika kuwatofautisha wafuasi wa Mungu, ikiwakumbusha daima utambulisho wao na dhamira yao ya kuzitii amri zake.

UMUHIMU WA UZI WA BULUU

Kuwekwa kwa uzi wa buluu — rangi ambayo mara nyingi huhusishwa na mbingu na uungu — kunasisitiza utakatifu na umuhimu wa ukumbusho huu. Imetamkwa kwamba ni lazima amri hii ifuatwe "katika vizazi vyenu vyote," ikionyesha kwamba haijafungwa kwa kipindi fulani tu, bali imekusudiwa kutekelezwa daima:
"Bwana akamwambia Musa: 'Zungumza na wana wa Israeli na uwaambie: Katika vizazi vyote vijavyo, tengenezeni vishada kwenye pembe za mavazi yenu, mkiweka uzi wa buluu kwenye kila kishada. Mtakuwa na vishada hivi vya kutazama, na hivyo mtakumbuka amri zote za Bwana, ili mpate kuzitii na msijitie katika ukahaba kwa kufuatilia tamaa za mioyo na macho yenu wenyewe. Ndipo mtakapokumbuka kutii amri zangu zote na mtawekwa wakfu kwa Mungu wenu.'" (Hesabu 15:37-40)

TZITZIT KAMA NYENZO TAKATIFU

Tzitzit si mapambo tu; ni nyenzo takatifu ya kuwaongoza watu wa Mungu kuelekea utii. Kusudi lake liko wazi: kuwazuia waumini wasifuate tamaa zao wenyewe na kuwaongoza kuishi maisha ya utakatifu mbele za Mungu.

Kwa kuvaa *tzitzit*, wafuasi wa Bwana huonyesha dhamira yao ya kuzitii amri zake na hujikumbusha kila siku agano lao naye.

NI KWA WANAUME TU AU KWA KILA MTU?

ISTILAHI YA KIEBRANIA

Mojawapo ya maswali yanayoulizwa mara nyingi zaidi kuhusu amri hii ni kama inawahusu wanaume pekee au kila mtu. Jibu linapatikana katika istilahi ya Kiebrania iliyotumiwa katika aya hii, *Bnei Yisrael (*בני ישראל*),* inayomaanisha “wana wa Israeli” (wa kiume).

Hata hivyo, katika aya nyingine, ambapo Mungu anatoa maagizo kwa jamii nzima, hutumiwa kirai *Kol-Kahal Yisrael* (כל-קהל ישראל), kinachomaanisha “kusanyiko la Israeli,” kikirejelea wazi jamii nzima (tazama Yoshua 8:35; Kumbukumbu la Torati 31:11; 2 Mambo ya Nyakati 34:30).

Pia kuna mahali ambapo watu kwa ujumla wanazungumziwa kwa kutumia neno *am* (עַם), ambalo linamaanisha tu “watu” na kwa wazi halibainishi jinsia. Kwa mfano, Mungu alipotoa Amri Kumi: “Basi Musa akashuka kwenda kwa watu (עַם) na kuwaambia” (Kutoka 19:25).

Uchaguzi wa maneno katika amri kuhusu tzitzit katika Kiebrania cha asili unaonyesha kwamba ilielekezwa mahsusi kwa *wana* (“wanaume”) wa Israeli.

Ingawa baadhi ya wanawake wa Kiyahudi wa leo na wanawake wa Mataifa wa Kimasihi hufurahia kupamba mavazi yao kwa kile wanachokiita *tzitzit*, hakuna dalili kwamba amri hii ilikusudiwa kuzihusu jinsia zote mbili.

JINSI YA KUVAA TZITZIT

Ni lazima *tzitzit* zifungwe kwenye mavazi: mbili mbele na mbili nyuma, isipokuwa wakati wa kuoga (bila shaka). Wengine huchukulia kuvaa tzitzit wakati wa kulala kuwa jambo la hiari. Wale wasiozivaa wakati wa kulala hufuata hoja kwamba kusudi la *tzitzit* ni kuwa ukumbusho unaoonekana kwa macho, ambao haufanyi kazi mtu anapokuwa amelala.

RANGI YA NYUZI

HAKUNA AINA MAHUSUSI YA RANGI YA BULUU INAYOTAKIWA

Ni muhimu kutambua kwamba kifungu hiki hakibainishi aina halisi ya rangi ya buluu (au zambarau) ya uzi huo. Katika Uyahudi wa kisasa, wengi huchagua kutoweka uzi wa buluu, wakidai kwamba aina halisi ya rangi hiyo haijulikani, na badala yake hutumia nyuzi nyeupe tu katika *tzitzit* zao. Hata hivyo, kama aina hiyo mahususi ya rangi ingekuwa muhimu sana, bila shaka Mungu angeiweka wazi.

Kiini cha amri kiko katika utii na ukumbusho wa daima wa amri za Mungu, si katika aina halisi ya rangi.

MAANA YA KIISHARA YA UZI WA BULUU

Baadhi ya watu wanaamini kwamba uzi wa buluu unamwakilisha Masihi, ingawa hakuna msingi wa kimaandiko wa tafsiri hii, licha ya mvuto wake.

Wengine hutumia fursa ya kutokuwepo kwa kizuizi kuhusu rangi za nyuzi nyingine — mbali na sharti kwamba uzi mmoja lazima uwe wa buluu — kutengeneza *tzitzit* zilizopambwa kwa ustadi kwa rangi nyingi. Hili halipendekezwi, kwa kuwa linaonyesha mtazamo wa kuzichukulia amri za Mungu kirahisi, ambao haujengi.

MUKTADHA WA KIHISTORIA WA RANGI

Katika nyakati za Biblia, kutia nyuzi rangi kulikuwa na gharama kubwa, kwa hiyo ni karibu hakika kwamba *tzitzit* za awali zilitengenezwa kwa rangi za asili za sufu ya kondoo, mbuzi au ngamia, ambazo huenda zilikuwa kati ya nyeupe na kahawia hafifu. Tunapendekeza kushikamana na rangi hizi za asili.

IDADI YA NYUZI

MAELEKEZO YA MAANDIKO KUHUSU NYUZI

Maandiko hayabainishi kila *tzitzit* iwe na nyuzi ngapi. Sharti pekee ni kwamba uzi mmoja kati ya nyuzi hizo lazima uwe wa buluu.

Katika Uyahudi wa kisasa, kwa kawaida *tzitzit* hutengenezwa kwa nyuzi nne zinazokunjwa katikati ili kupata jumla ya nyuzi nane. Pia hutiwa mafundo, ambayo huchukuliwa kuwa ya lazima. Hata hivyo, desturi hii ya kutumia nyuzi nane na mafundo ni mapokeo ya marabi yasiyo na msingi wa kimaandiko.

IDADI INAYOPENDEKEZWA: NYUZI TANO AU KUMI

Kwa madhumuni yetu, tunapendekeza kutumia nyuzi tano au kumi kwa kila *tzitzit*. Idadi hii imechaguliwa kwa sababu, ikiwa kusudi la *tzitzit* ni kutukumbusha amri za Mungu, inafaa idadi ya nyuzi ilingane na Amri Kumi.

Ingawa kwa hakika kuna zaidi ya amri kumi katika Sheria ya Mungu, kwa muda mrefu vibao viwili vya Amri Kumi katika Kutoka 20 vimechukuliwa kuwa ishara ya Sheria yote ya Mungu.

Tengeneza tzitzit zako mwenyewe kulingana na amri ya Mungu Pakua PDF

MAANA YA KIISHARA YA IDADI YA NYUZI

Katika hali hii:

- **Nyuzi kumi** zinaweza kuwakilisha Amri Kumi katika kila *tzitzit*.
- **Nyuzi tano** zinaweza kuashiria amri tano kwa kila kibao, ingawa haijulikani kwa uhakika jinsi amri zilivyogawanywa kati ya vibao hivyo viwili.

Wengi hukisia (bila ushahidi) kwamba kibao kimoja kilikuwa na amri nne zinazohusu uhusiano wetu na Mungu, na kingine kilikuwa na amri sita zinazohusu uhusiano wetu na wengine.

Vyovyote ilivyo, kuchagua nyuzi tano au kumi ni pendekezo tu, kwa kuwa Mungu hakumpa Musa maelezo haya.

“ILI MKITAZAME NA MKUMBUKE”

NYENZO INAYOONEKANA KWA AJILI YA UTII

Tzitzit, zikiwa na uzi wa buluu, hutumika kama nyenzo inayoonekana ya kuwasaidia watumishi wa Mungu kukumbuka na kutimiza amri zake zote. Aya hii inasisitiza umuhimu wa kutofuata tamaa za moyo au macho, ambazo zinaweza kuongoza kwenye dhambi. Badala yake, ni lazima wafuasi wa Mungu waweke mkazo katika kuzitii amri zake.

Kanuni hii haifungwi na wakati, inawahusu Waisraeli wa kale na Wakristo wa leo, ambao wameitwa wabaki waaminifu kwa amri za Mungu na wasijiingize katika majaribu ya ulimwengu. Kila Mungu anapotuagiza tukumbuke jambo fulani, ni kwa sababu anajua kwamba tuna mwelekeo wa kusahau.

KIZUIZI DHIDI YA DHAMBI

“Kusahau” huku hakumaanishi tu kushindwa kuzikumbuka amri, bali pia kushindwa kuzitekeleza. Mtu anapokuwa karibu kutenda dhambi na kutazama chini kwenye *tzitzit* zake, anakumbushwa kwamba kuna Mungu aliyempa amri. Amri hizi zisipotiiwa, kutakuwa na matokeo.

Kwa maana hii, *tzitzit* hutumika kama kizuizi dhidi ya dhambi, zikiwasaidia waumini kuendelea kukumbuka wajibu wao na kuwa thabiti katika uaminifu wao kwa Mungu.

“AMRI ZANGU ZOTE”

WITO WA UTII KAMILI

Kuzishika amri zote za Mungu ni muhimu kwa kudumisha utakatifu na uaminifu kwake. *Tzitzit* kwenye mavazi hutumika kama ishara inayoshikika ya kuwakumbusha watumishi wa Mungu wajibu wao wa kuishi maisha matakatifu na ya utii.

Kuwa mtakatifu — kutengwa kwa ajili ya Mungu — ni mada kuu katika Biblia nzima, na amri hii mahususi inawapa watumishi wa Mungu njia ya kuendelea kukumbuka wajibu wao wa kutii.

UMUHIMU WA AMRI “ZOTE”

Ni muhimu kutambua matumizi ya nomino ya Kiebrania *kōl* (כֹּל), inayomaanisha “zote,” ambayo inasisitiza ulazima wa kutii si baadhi tu ya amri — kama ilivyo desturi katika karibu kila kanisa ulimwenguni — bali “kifurushi” kizima cha amri tulizopewa.

Kwa hakika, amri za Mungu ni maagizo ambayo ni lazima tuyafuate kwa uaminifu ikiwa tunatamani kumpendeza. Kwa kufanya hivyo, tunawekwa katika nafasi ya kutumwa kwa Yesu na kupokea msamaha wa dhambi zetu kupitia dhabihu yake ya upatanisho.

MCHAKATO UNAOONGOZA KWENYE WOKOVU

KUMPENDEZA BABA KUPITIA UTII

Yesu aliweka wazi kwamba njia ya wokovu huanza kwa mtu binafsi kumpendeza Baba kupitia mwenendo wake (Zaburi 18:21-23). Mara Baba anapouchunguza moyo wa mtu huyo na kuthibitisha mwelekeo wake wa kutii, Roho Mtakatifu humwongoza mtu huyo azishike amri zake zote takatifu.

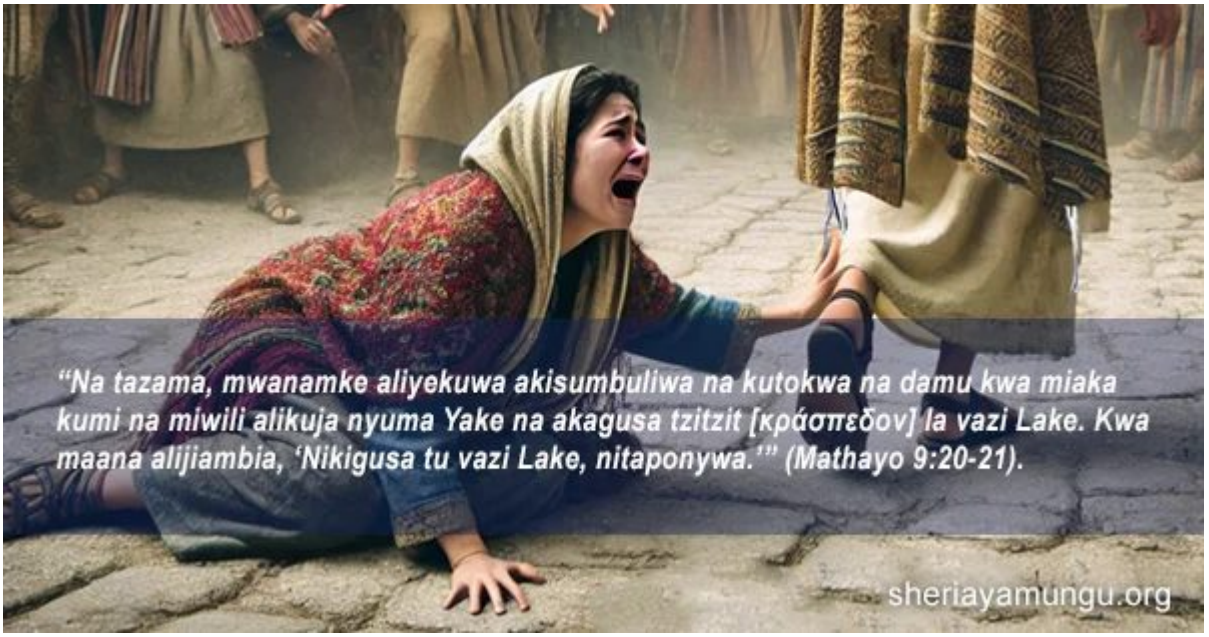
Kisha Baba humtuma, au “humtoa kama zawadi”, mtu huyo kwa Yesu:
“Hakuna mtu anayeweza kuja kwangu isipokuwa Baba aliyenituma amvute, nami nitamfufua siku ya mwisho” (Yohana 6:44).
Na pia:
“Haya ndiyo mapenzi yake aliyenituma: kwamba nisimpoteze hata mmoja wa wote alionipa, bali niwafufue siku ya mwisho” (Yohana 6:39).

TZITZIT KAMA UKUMBUSHO WA KILA SIKU

Tzitzit, kama ukumbusho unaoonekana na wa kimwili, zina jukumu muhimu sana katika mchakato huu, zikiwa msaada wa kila siku kwa watumishi wa Mungu ili wabaki thabiti katika utii na utakatifu.

Ufahamu huu wa daima wa amri zake zote si jambo la hiari, bali ni sehemu ya msingi ya maisha yaliyotolewa kwa Mungu na yanayolingana na mapenzi yake.

YESU NA TZITZIT

Yesu Kristo, katika maisha yake, alionyesha umuhimu wa kutimiza amri za Mungu, ikiwa ni pamoja na kuvaa *tzitzit* kwenye mavazi yake. Tunaposoma istilahi ya asili ya Kigiriki [*kraspedon* (κράσπεδον), inayomaanisha *tzitzit*, nyuzi, vishada, vishada vya pembeni], inakuwa wazi kwamba hiki ndicho mwanamke mwenye tatizo la kutokwa na damu alichogusa ili apate uponyaji:

“Wakati huohuo, mwanamke aliyekuwa akisumbuliwa na kutokwa na damu kwa miaka kumi na miwili akaja nyuma yake na kugusa vishada vya joho lake” (Mathayo 9:20). Vivyo hivyo, katika Injili ya Marko, tunaona kwamba wengi walitafuta kugusa *tzitzit* za Yesu, wakitambua kwamba ziliwakilisha amri za Mungu zenye nguvu, zinazoleta baraka na uponyaji: *“Popote alipokwenda — iwe vijijini, mijini au mashambani — waliwaweka wagonjwa katika masoko. Walimsihi awaruhusu waguse hata vishada vya joho lake, na wote walioligusa waliponywa”* (Marko 6:56).

UMUHIMU WA TZITZIT KATIKA MAISHA YA YESU

Masimulizi haya yanaonyesha kwamba Yesu aliishika kwa uaminifu amri ya kuvaa *tzitzit* kama ilivyoagizwa katika Torati. *Tzitzit* hazikuwa mapambo tu, bali ishara zenye maana ya kina za amri za Mungu, ambazo Yesu alizidhihirisha katika maisha yake na kuzidumisha. Watu kuzitambua *tzitzit* kuwa mahali pa kuungana na nguvu za kimungu kunasisitiza jukumu la utii kwa Sheria ya Mungu katika kuleta baraka na miujiza.

Yesu kuishika amri hii kunaonyesha kujitiisha kwake kikamilifu kwa Sheria ya Mungu na kunatoa mfano wenye nguvu kwa wafuasi wake wafanye vivyo hivyo; si kuhusu tzitzit tu, bali kuhusu amri zote za Baba yake, kama vile Sabato, tohara, nywele na ndevu na nyama zilizokatazwa.